

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO ĮSAKYMU PATVIRTINTŲ ŽVEJYBOS BALTIJOS JŪROJE KVOTŲ SKYRIMO TAISYKLIŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2014 m. liepos 16 d. Nr. 2S-7/2014

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2014 m. liepos 16 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Tyrimas dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 (toliau – 2013 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. 3D-197) patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių (toliau – Kvotų skyrimo taisyklės) atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams pradėtas 2013 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. 1S-178¹, gavus Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacijos (kodas 141045128, toliau – Pareiškėjas) 2013 m. kovo 25 d. pareiškimą², kuriuo Pareiškėjas prašė įvertinti, ar Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta žvejybos kvotų ūkio subjektams skyrimo tvarka, neprieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

(3) Kvotų skyrimo taisyklės buvo pakeistos ir išdėstytos nauja redakcija žemės ūkio ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 3D-886³, tačiau nuostatos, kurių atžvilgiu Pareiškėjas pateikė pareiškimą liko nepakeistos. Atsižvelgiant į tai, tyrimo metu buvo vertinamos 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 Kvotų skyrimo taisyklių redakcijos nuostatos.

(4) Tyrimo metu buvo vertinama, ar neprieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) nuostatos:

- (a) nustatančios žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo atvejus naujiems ūkio subjektams (Kvotų skyrimo taisyklių 9 punktas);
- (b) reglamentuojančios kvotų apskaičiavimo tvarką verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančioms ūkio subjektams (Kvotų skyrimo taisyklių 18, 19 punktai);
- (c) nustatančios maksimalią žvejybos kvotų, skiriamų vienam ūkio subjektui, ribą (Kvotų skyrimo taisyklių 22 punktas).

(5) Tyrimo metu dėl tyrimui reikšmingos informacijos buvo susirašinėjama su Pareiškėju⁴ ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija⁵.

¹ Bylos 100-102 lapai.

² Bylos 1-31 lapai, pareiškimas buvo papildytas vėlesniais Pareiškėjo raštais, bylos 32-34, 40-42, 65-67, 86-87, 35-39, 43-64, 68-85, 88-97 lapai.

³ 2013 m. gruodžio 23 d. Žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-886 „Dėl Žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymo Nr. 3D-197 „Dėl žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁴ Bylos 32-34, 40-42, 65-67, 86-87, 35-39, 43-64, 68-85, 88-97 lapai.

⁵ Bylos 122-126 lapai.

(6) Atsižvelgus į tai, kad tyrimo metu buvo nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklės, toliau šiame nutarime nurodomos pagrindinės su žvejyba jūrų vandenyse susijusios teisės aktų nuostatos.

1. Verslinės žvejybos veiklos reglamentavimas Baltijos jūros vandenyse

(7) Remiantis Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 29 dalimi vandens telkiniai yra skirstomi į jūrų vandenis ir vidaus vandenis.

(8) Jūrų vandenis suvokiami kaip valstybių teritorinės jūros, gretutinės zonos, išskirtinės ekonominės zonos ir atviroji jūra (Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 10 dalis), o vidaus vandenis – visi Lietuvos Respublikos sausumos teritorijoje esantys paviršiniai vandens telkiniai ir tarpiniai vandenis (Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 33 dalis).

(9) Vadovaujantis Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 47 dalimi, žvejybos veikla apibrėžiama taip, kaip nustatyta 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamento Nr. 1224/2009⁶ 4 straipsnio 1 dalyje, t. y. kaip žuvų paieška, žvejybos įrankių metimas, statymas, traukimas, žvejybos įrankių tempimas, sugautų kiekių patalpinimas laive, žuvų ir žuvininkystės produktų perkrovimas, laikymas laive, perdirbimas laive, perkėlimas, laikymas varžose, tukinimas ir iškrovimas.

(10) Pagal Žuvininkystės įstatymą, žvejybos veikla, atsižvelgiant į žvejybos veiklos tikslus, pobūdį ir reglamentavimą, skirstoma į šias rūšis: specialioji žvejyba, mėgėjų žvejyba ir verslinė žvejyba.

(11) Pagal Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 22 dalį, specialioji žvejyba apibūdinama kaip žvejyba mokslinių ar veterinarinių tyrimų, stebėsenos, žuvivaisos, biologinės melioracijos, mokymo tikslais. Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje mėgėjų žvejyba apibrėžiama kaip žuvų gaudymas mėgėjų žvejybos įrankiais ir būdais pagal Aplinkos ministerijos ar Žemės ūkio ministerijos nustatytą tvarką. Mėgėjų žvejyba jūrų ir vidaus vandenyse leidžiama Mėgėjų žvejybos įstatymo nustatyta tvarka (Žuvininkystės įstatymo 19 straipsnis). Teisę užsiimti mėgėjų žvejyba suteikia mėgėjų žvejybos leidimas (Mėgėjų žvejybos įstatymo 11 straipsnio 1 dalis).

(12) Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 31 dalyje nurodyta, kad verslinė žvejyba – žvejyba verslinės žvejybos įrankiais pagal nustatytą tvarką. Verslinę žvejybą jūrų vandenyse reglamentuoja Žuvininkystės įstatymo penktasis skirsnis. Verstis verslinės žvejybos veikla ūkio subjektai turi teisę tik gavę specialius verslinės žvejybos jūroje arba vidaus vandens telkinyje leidimus⁷ ir tik gavę žvejybos kvotas.

(13) Pagal Žuvininkystės įstatymo 2 straipsnio 51 dalį žvejybos kvota yra ūkio subjektui skiriamas žvejybos limitas ar jo dalis vidaus vandens telkinyje arba individualios žvejybos galimybės jūrų vandenyse, išreikštos didžiausiu galimu sugauti tam tikros rūšies žuvų kiekiu. Remiantis Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi, teisės į žvejybos kvotą suteikimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir atšaukimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija. Nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklės (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) reglamentuoja žvejybos kvotų skyrimo ūkio subjektams tvarką Baltijos jūroje.

⁶ 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Bendrijos kontrolės sistemą, kuriai užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinantys reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006 (OL 2009 L 343, p. 1).

⁷ Verslinės žvejybos leidimus jūrų vandenyse išduoda bei jų išdavimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija (Žuvininkystės įstatymo 17 straipsnio 1 dalis).

2. Nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklių nuostatos

2.1. Kvotų skyrimo taisyklių nuostatos, reglamentuojančios kvotų skyrimo tvarką naujiems ūkio subjektams

(14) Kvotų skyrimo taisyklių 4 punkte numatyta, kokias sąlygas atitinkantys ūkio subjektai turi teisę gauti žvegybos kvotas Baltijos jūroje.

(15) Baltijos jūros priekrantės žvegybos zonoje⁸ teisę gauti žvegybos kvotas turi ūkio subjektai, teisėtai pagrindais valdantys į žvejojančių Baltijos jūros priekrantės žvegybos zonoje sąrašą įtrauktą Lietuvos Respublikos žvegybos laivą, o Baltijos jūroje, išskyrus Baltijos jūros priekrantės žvegybos zoną – ūkio subjektai, teisėtai pagrindais valdantys į žvejojančių Baltijos jūroje sąrašą įtrauktą Lietuvos Respublikos žvegybos laivą (Kvotų skyrimo taisyklių 4.1 ir 4.2 punktai).

(16) Žvegybos laivas įtraukiamas į žvejojančių jūrų vandenys laivų sistemą (sąrašą) išdavus Lietuvos Respublikos žvegybos laivo liudijimą⁹ (Žuvininkystės įstatymo 10 straipsnio 2 dalis). Į žvejojančių jūrų vandenys laivų duomenų sistemą (sąrašą) įtrauktą Lietuvos Respublikos laivų žvegybos pajėgumas negali viršyti didžiausio žvegybos pajėgumo lygio¹⁰, nustatyto Lietuvos Respublikai pagal Europos Tarybos reglamento (EB) Nr. 2371/2002¹¹ 12 ir 13 straipsnius (Žuvininkystės įstatymo 10 straipsnio 3 dalis).

(17) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 9 punktą nauji ūkio subjektai (nevykdantys verslinės žvegybos Baltijos jūroje ir pretenduojantys gauti žvegybos kvotas pirmą kartą), be Kvotų skyrimo taisyklių 4 punkte numatytų sąlygų, kvotas Baltijos jūroje turi teisę gauti tik šiais atvejais:

- (a) kai žvegyba užsiimanti individuali įmonė pertvarkoma į kitos teisinės formos įmonę (Kvotų skyrimo taisyklių 9.1 punktas);
- (b) kai žvegyba užsiimanti individuali įmonė pagal paveldėjimo teisę perregistruojama kito asmens vardu (Kvotų skyrimo taisyklių 9.2 punktas);
- (c) kai ūkio subjektas reorganizuojamas (Kvotų skyrimo taisyklių 9.3 punktas);
- (d) kai ūkio subjektas, teisėtai pagrindais valdantis į žvejojančių jūrų vandenys laivų duomenų sistemą (sąrašą) įtrauktą žvegybos laivą, įsigyja perleidžiamąją žvegybos teisę ar jos dalį arba teisę naudoti žvegybos kvotą ar jos dalį iš kito šią perleidžiamąją žvegybos teisę turinčio Lietuvos Respublikoje registruoto ūkio subjekto (Kvotų skyrimo taisyklių 9.4 punktas).

(18) Apibendrinus Kvotų skyrimo taisyklėse numatytas sąlygas naujiems ūkio subjektams gauti žvegybos kvotas, nustatyta, kad aukščiau nurodytos sąlygos žvegybos kvotoms Baltijos jūroje gauti taikomos tik verslinės žvegybos Baltijos jūroje nevykdantiems ūkio subjektams bei yra siejamos su jau vykdančių verslinę žvegybą ūkio subjektų veiksmais, pavyzdžiui, teisinės formos pakeitimu arba sutikimu perleisti turimą perleidžiamąją žvegybos teisę ar jos dalį arba teisę naudoti žvegybos kvotą ar jos dalį naujam ūkio subjektui.

⁸ Baltijos jūros priekrantės žvegybos zona – Baltijos jūros dalis nuo kranto linijos iki 20 m gylio izobatos, kurioje vykdoma priekrantės žvegyba (Kvotų skyrimo taisyklių 2.1 punktas).

⁹ Lietuvos Respublikos žvegybos laivų įtraukimo į žvejojančių jūrų vandenys laivų duomenų sistemą tvarką reglamentuoja žemės ūkio ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 3D-884 „Dėl Lietuvos Respublikos žvegybos laivo liudijimo išdavimo, jo galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, liudijimo pakeitimo ir liudijimo galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir kai kurių žemės ūkio ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ patvirtintu tvarkos aprašas.

¹⁰ Žvegybos laivo pajėgumai išreikšti bei matuojami laivų bendrąja talpa GT (t), ir pagrindinių variklių galia (kW).

¹¹ 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką.

2.2. Kvotų skyrimo taisyklių nuostatos, reglamentuojančios kvotų apskaičiavimo tvarką verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančioms ūkio subjektams

(19) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 8 punktą, verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančios ūkio subjektai, turintys teisę gauti žvejybos kvotas bei pageidaujantys jas gauti (atitinka Kvotų skyrimo taisyklių 4 punkte nustatytus reikalavimus), pateikia prašymą Žuvininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba), nurodydami norimų gauti žuvų rūšį bei informaciją apie žvejybos laivą. Ūkio subjektų prašymus nagrinėja bei kvotas skirsto Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo komisija (toliau – Komisija).

(20) Pagal Kvotų skyrimo taisykles, kvotų skyrimo tvarka priklauso nuo to, ar skiriamoms kvotoms yra taikoma perleidžiamoji žvejybos teisė.

(21) Kvotų skyrimo taisyklių II skyrius reglamentuoja žvejybos Baltijos jūroje, išskyrus Baltijos jūros priekrantės žvejybos zoną, kvotų skyrimo tvarką, taikant perleidžiamąsias žvejybos teises, o šių taisyklių III skyrius reglamentuoja žvejybos Baltijos jūroje kvotų, kurioms netaikomos perleidžiamosios žvejybos teisės, skyrimą.

(22) Atsižvelgiant į tai, jog Pareiškėjas pareiškime prašė įvertinti žvejybos Baltijos jūroje kvotų, kurioms yra taikomos perleidžiamosios žvejybos teisės, skyrimo ūkio subjektams tvarką, atitinkamai šiame nutarime nagrinėjama minėta kvotų skyrimo tvarka.

(23) Kvotų skyrimo taisyklių 2.2 punkte nustatyta, jog perleidžiamoji žvejybos teisė – Komisijos nustatytam laikotarpiui ūkio subjektui suteikiama arba atšaukiama teisė į Lietuvos Respublikai paskirtos tam tikros žuvų rūšies Baltijos jūroje kvotos dalį (procentais). Minėtame punkte taip pat nurodyta, jog perleidžiamąją žvejybos teisę jos turėtojas gali perleisti kitam ūkio subjektui Kvotų skyrimo taisyklėse nustatytais sąlygomis ir tvarka.

(24) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 7 ir 10 punktus bendrą visai Lietuvos Respublikai skiriamą žvejybos Baltijos jūroje kvotų dydį nustato Europos Sąjungos Taryba, o kiekvienais metais Komisija bendrą žvejybos kvotų dydį individualiomis kvotomis Kvotų skyrimo taisyklių nustatyta tvarka paskirsto Baltijos jūroje verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams.

(25) Remiantis Kvotų skyrimo taisyklių 16 punktu žvejybos Baltijos jūroje (išskyrus Baltijos jūros priekrantės žvejybos zoną) kvotos verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams paskirstomos taip:

- (a) 95 proc. visų Lietuvos Respublikai skirtos menkių žvejybos Baltijos jūroje kvotos;
- (b) 90 proc. visų Lietuvos Respublikai skirtų strimelių žvejybos Baltijos jūroje kvotos;
- (c) 99,9 proc. visų Lietuvos Respublikai skirtos šprotų žvejybos Baltijos jūroje kvotos.

(26) Kvotų skyrimo taisyklių 17 punkte nustatyta, jog ūkio subjektams trejiems metams suteikiamos perleidžiamosios žvejybos teisės Kvotų skyrimo taisyklių 16 punkte nurodytoms Lietuvos Respublikos skiriamoms menkių, strimelių ir šprotų žvejybos kvotos dalims, t. y. ūkio subjektai trejus metus iš eilės turi teisę į Lietuvos Respublikai paskirtos tam tikros žuvų rūšies Baltijos jūroje kvotos dalį (procentais).

(27) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 26 punktą Komisija, atsižvelgdama į ūkio subjektams suteiktas perleidžiamąsias žvejybos teises ir į perleidžiamųjų žvejybos teisių ar jų dalies perdavimą kitiems ūkio subjektams, kiekvienais metais apskaičiuoja kiekvienam ūkio subjektui tenkančią žvejybos kvotą.

(28) Nustatyta, kad tai, kokio dydžio atitinkamos žuvų rūšies žvejybos kvota skiriama kiekvienam ūkio subjektui, priklauso nuo kiekvieno ūkio subjekto perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio, kuris apskaičiuojamas Kvotų skyrimo taisyklių 18 ir 19 punktuose nustatyta tvarka. Perleidžiamosios žvejybos teisės dydis nurodo ūkio subjekto teisę gauti atitinkamo procentinio dydžio žvejybos kvotą skaičiuojant nuo bendros Lietuvos Respublikai skirtos žvejybos kvotos¹².

¹² Žemės ūkio ministerijos 2014 m. kovo 25 d. raštas (bylos 125-126 lapai).

(29) Vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklių 18 punktu, šių taisyklių 17 punkte nurodytam ūkio subjektui suteikiamos menkių perleidžiamosios žvejojimo teisės dydis (procentais) apskaičiuojamas pagal to naudotojo 2007–2012 m. sugauto menkių kiekio (už 2012 m. imamas sugautas menkių kiekis, ne didesnis nei naudotojui skirta kvota) dalį, skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007–2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto menkių kiekio.

(30) Vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklių 19 punktu, kiekvienam šių taisyklių 17 punkte nurodytam ūkio subjektui suteikiamos šprotų ir strimelių perleidžiamosios žvejojimo teisės dydis (procentais) apskaičiuojamas pagal to ūkio subjekto 2007–2012 m. sugauto šprotų ir strimelių kiekio (tačiau už 2012 m. imamas sugautas šprotų ir strimelių kiekis, ne didesnis nei ūkio subjektui skirta kvota) dalį, skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos ūkių subjektų 2007–2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto šprotų ir strimelių kiekio.

(31) Apibendrinus Kvotų skyrimo taisyklių nuostatas, susijusias su kvotų, kurioms taikomos perleidžiamosios žvejojimo teisės, apskaičiavimo ūkio subjektams tvarka, nustatyta, kad ūkio subjektams skiriamų kvotų dydis menkių, strimelių, šprotų žuvų rūšims nustatomas pagal perleidžiamosios teisės dydį, kuris apskaičiuojamas atsižvelgiant į istoriškumo kriterijų, t. y. atsižvelgiama į kiekvieno ūkio subjekto konkrečių žuvų Baltijos jūroje sugavimo rodiklius 2007–2012 m. laikotarpiu.

(32) Pareiškėjo teigimu, aptartas teisinis reguliavimas, kuomet perleidžiamosios žvejojimo teisės dydis nustatomas vadovaujantis paskutinių 6 metų kiekvieno individualaus ūkio subjekto žuvų sugavimo rodikliais (istoriniais sugavimų rodikliais), suteikia išskirtines privilegijas vienam rinkoje veikiančiam ūkio subjektui UAB „Banginis“ skirstant šprotų ir strimelių žvejojimo kvotas Baltijos jūroje, kadangi sudaro galimybes minėtam ūkio subjektui gauti iki 80 proc. visų žvejojimo kvotų Baltijos jūroje paskirstomų strimelių ir šprotų žvejojimo kvotų¹³.

(33) Iš tyrimo metu surinktų duomenų nustatyta, jog 2013 m. kovo 26 d. Komisijos posėdžio¹⁴ metu 2013 m. žvejojimo sezonui atviroje Baltijos jūroje ūkio subjektams iš viso buvo paskirstyta 3736 tonos menkių, 2369 tonų strimelių kvotos bei 12 498 tonos šprotų kvotos. Minėtame Komisijos posėdyje, vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta žvejojimo kvotų apskaičiavimo tvarka, vienam ūkio subjektui – UAB „Banginis“ – skirta 1854 tonos strimelių bei 9521 tonos šprotų. Tai atitinkamai sudaro 78 proc. bei 76 proc. visų strimelių bei šprotų žvejojimo kvotų, paskirstytų į šias kvotas pretendavusiems ūkio subjektams (į kvotas pretendavo 13 ūkio subjektų). Kiti didžiausias kvotas gavę žuvų išteklių naudotojai buvo UAB „Grinvita“ (128 tonos strimelių ir 726 tonos šprotų), UAB „Spika“ (15 tonų strimelių ir 611 tonų šprotų), AB „Senoji Baltija“ (0 tonų strimelių ir 583 tonų šprotų), UAB „Baltijos žuvys“ (91 tona strimelių ir 388 tonos šprotų). Tuo tarpu didžiausia menkių kvota vienam ūkio subjektui (AB „Senoji Baltija“) sudarė 27 proc. visų paskirstytų menkių kvotų, o kiti ūkio subjektai atitinkamai gavo po 10, 9, 7, 6, 4 ir 3 proc. visų paskirstytų menkių kvotų.

(34) 2013 m. gruodžio 30 d. Komisijos posėdyje¹⁵ 2014 m. žvejojimo sezonui atviroje Baltijos jūroje iš viso buvo paskirstyta 3903 tonos menkių, 2962 tonos strimelių bei 11998 tonos šprotų kvotos. Vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta žvejojimo kvotų apskaičiavimo kiekvienam ūkio subjektui tvarka, UAB „Banginis“ skirta 1159 tonos strimelių bei 4570 tonos šprotų kvotų. Tai atitinkamai sudaro 78 proc. bei 76 proc. visų šprotų bei strimelių žvejojimo kvotų, skirtų Baltijos jūros naudotojams 2014 metų žvejojimo sezonui (į kvotas pretendavo 14 ūkio subjektų). Kiti didžiausias kvotas gavę žuvų išteklių naudotojai yra UAB „Monistico“ (96 tonos strimelių ir 381 tonos šprotų), UAB „Spika“ (9 tonos strimelių ir 293 tonos šprotų), AB „Senoji Baltija“ (0 tonų strimelių ir 280 tonų šprotų), UAB „Baltijos žuvys“ (57 tonos strimelių ir 186 tonos šprotų), UAB Prekybos namai „Aistra“ (47 tonos strimelių ir 106 tonos šprotų). Tuo tarpu didžiausia menkių kvota vienam ūkio subjektui (AB „Senoji Baltija“) sudarė 27 proc. visų paskirstytų menkių kvotų, o kiti ūkio subjektai atitinkamai gavo po 10, 9, 8, 7, 6, 4 ir 3 proc. visų paskirstytų menkių kvotų.

¹³ Bylos 2-3, 36-38, 43-44 lapai.

¹⁴ Žvejojimo Baltijos jūroje kvotų skyrimo komisijos 2013 m. kovo 26 d. posėdžio protokolas (bylos 110-114 lapai).

¹⁵ Žvejojimo Baltijos jūroje kvotų skyrimo komisijos 2013 m. gruodžio 30 d. posėdžio protokolas (bylos 105-109 lapai).

(35) 2014 m. kovo 27 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) pripažino¹⁶, kad žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių 19 punktas tiek, kiek jame nustatytas žuvų kvotų skyrimas atsižvelgiant į naudotojo 2007-2012 m. sugautą šprotų ir strimelių kiekį (tačiau už 2012 m. imamas sugautas šprotų ir strimelių kiekis ne didesnis nei naudotojui skirta kvota), skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007-2012 m. atviroje Baltijos jūroje sugauto šprotų ir strimelių kiekio, prieštaravo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktui.

2.3. Kvotų skyrimo taisyklių nuostatos, reglamentuojančios didžiausią ūkio subjektui skiriamų kvotų dydį

(36) Kvotų skyrimo taisyklių 22 punkte nustatyta, jog vieno ūkio subjekto turima perleidžiamosios žvejybos teisės dalis negali būti didesnė nei 80 proc. visų tai žuvų rūšiai nustatytų perleidžiamųjų žvejybos teisių dydžio. Taigi, vienam ūkio subjektui skiriamas konkrečios žuvų rūšies žvejybos kvotų dydis negali būti didesnis negu 80 proc. visų tai žuvų rūšiai nustatytų žvejybos kvotų dydžio.

(37) Pareiškėjo teigimu, minėta Kvotų skyrimo taisyklių nuostata pažeidžia sąžiningos konkurencijos principą bei draudimą diskriminuoti, kadangi sudaro galimybes vienam ūkio subjektui, turinčiam didžiausius paskutinių 6 metų strimelių bei šprotų sugavimo rodiklius, gauti iki 80 proc. visų minėtų rūšių žvejybos kvotų.

3. Tyrimo išvados ir dėl jų gauti paaiškinimai

(38) Tyrimas buvo baigtas ir tyrimo išvados dėl Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešojo administravimo subjektų veiklos skyriaus 2014 m. balandžio 8 d. pranešime Nr. 5S-5/2014 (toliau – Pranešimas)¹⁷. Pranešime padaryta išvada, kad Kvotų skyrimo taisyklių 9 punkto nuostata, nustatanti kvotų skyrimo atvejus naujiems ūkio subjektams (pretenduojantiems į žvejybos kvotas pirmą kartą); Kvotų skyrimo taisyklių 18 ir 19 punktų nuostatos, pagal kurias perleidžiamosios žvejybos teisės dydis nuo kurio priklauso skiriamų kvotų dydis, apskaičiuojamas atsižvelgus tik į ūkio subjektų 2007-2012 m. laikotarpio žuvų sugavimų rodiklius (istoriškumą) bei Kvotų skyrimo taisyklių 22 punkto nuostata, nustatanti maksimalią žvejybos kvotų, skiriamų vienam ūkio subjektui, ribą, sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas ūkio subjektams, todėl galėjo pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

(39) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 29 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Žemės ūkio ministerija ir Pareiškėjas buvo supažindinti su tyrimo išvadomis, informuoti apie galimybę susipažinti su bylos medžiaga bei pateikti savo nuomonę dėl tyrimo išvadų¹⁸.

(40) Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacija sutiko su tyrimo išvadomis¹⁹.

(41) Žemės ūkio ministerija nurodė²⁰, kad atsižvelgus į LVAT 2014 m. kovo 27 d. sprendimą (nutarimo (35) pastraipa), buvo priimtas žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. 3D-253 „Dėl Žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymo Nr. 3D-197 „Dėl žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo pripažinti netekusiais galios Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 18-20 punktai. Taip pat nurodė, kad išnagrinėjusi tyrimo išvadas, Žemės ūkio ministerija sutinka panaikinti ir Kvotų skyrimo taisyklių 9 ir 22 punktus.

¹⁶ LVAT 2014 m. kovo 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-4/2014 dėl norminio administracinio teisės akto teisėtumo.

¹⁷ Bylos 127-140 lapai.

¹⁸ Konkurencijos tarybos 2014 m. balandžio 28 d. raštai (bylos 143-144; 147-148 lapai).

¹⁹ Bylos 146 lapas.

²⁰ Žemės ūkio ministerijos 2014 m. gegužės 16 d. raštas Nr. 2D-2266 (24.19) (bylos 141 – 142 lapai).

(42) 2014 m. birželio 12 d. Konkurencijos tarybos posėdyje²¹ savo paaiškinimus pateikė ir buvo išklaustyti Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociacijos, Klaipėdos žuvininkystės įmonių asociacijos „Jūros žvejys“ ir AB „Senoji Baltija“ atstovai, kurie sutiko su Konkurencijos tarybos tyrimo metu padarytomis išvadomis.

(43) Konkurencijos tarybos posėdyje dalyvavusi Žemės ūkio ministerijos atstovė nurodė, kad Kvotų skyrimo taisyklės buvo priimtos vadovaujantis Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnio 4 dalies nuostata, pagal kurią kvotų skyrimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija. Pažymėjo, kad priimant minėtas taisykles, buvo atsižvelgiama į žvejybos verslo specifiškumą, kad šioje rinkoje negali veikti neribotas ūkio subjektų skaičius, tiek dėl žuvų išteklių ribotumo, tiek dėl ribotų žvejybos pajėgumų. Atstovė pažymėjo, kad Europos Sąjungos teisės aktais kiekvienai valstybei yra nustatyta viršutinė žvejybos pajėgumų, t. y. žvejybos laivų, kurie gali vykdyti žvejybą, riba, todėl nauji ūkio subjektai su naujais žvejybos pajėgumais negali ateiti į rinką. Dėl šių priežasčių Kvotų skyrimo taisyklėmis buvo siekiama nustatyti tokią žvejybos kvotų skyrimo tvarką, kuri padėtų tausoti žvejybos išteklius.

(44) Žemės ūkio ministerijos atstovė taip pat paaiškino, jog perleidžiamųjų žvejybos teisių sistema plačiai taikoma tiek Europos Sąjungos šalyse, tiek pasaulyje, kad ši sistema leidžia suderinti žvejybos pajėgumus su išteklių rinkos sąlygomis be viešosios paramos. Atstovė pažymėjo, kad istoriškumo principas buvo taikomas ir anksčiau galiojusių taisyklių redakcijoje, tik nebuvo perleidžiamosios terminuotam laikotarpiui suteikiamos teisės. Pažymėjo, kad pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos²² perleidžiamosios žvejybos teisės įtvirtinimas valstybių narių nacionaliniuose teisės aktuose yra valstybių narių kompetencija.

(45) Žemės ūkio ministerijos atstovė nurodė, jog atsižvelgiant į tai, kad pagal LVAT sprendimą, kvotų skyrimo principai turi būti nustatyti įstatyme, bus rengiamas įstatymo projektas, kuriame bus įtvirtinti visi esminiai pakeitimai, o Kvotų skyrimo taisyklėse turėtų būti tik procedūrinės nuostatos. Pažymėjo, kad rengiant įstatymo projektą, bus atsižvelgiama tiek į Europos Sąjungos, tiek į Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(46) Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis viešojo administravimo subjektams nustato pareigą užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę, įgyvendinant joms pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje.

(47) Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus ar kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes, ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(48) Taigi, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų priimti teisės aktai ar kiti sprendimai vertinami kaip Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, kai nustatoma šių aplinkybių visuma:

- (a) institucijos teisės aktas ar sprendimas teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes;
- (b) dėl tokio teisės akto ar sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams;

²¹ Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdžio 2014 m. birželio 12 d. protokolai Nr. 4S-12/2014 (bylos 149-154 lapai).

²² 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB.

(c) skirtingos konkurencijos sąlygos nėra sąlygotos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo.

(49) Pažymėtina, kad LVAT sprendimu (nutarimo (35) pastraipa) buvo pripažinti netekusiais galios Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 18-20 punktai. Tačiau, atsižvelgus į tai, kad minėtas LVAT sprendimas neapėmė Kvotų skyrimo taisyklių 9 ir 22 punktų, kurie iki šiol nėra panaikinti, bei siekiant prevencinių tikslų bei aiškumo, dėl šių nuostatų suderinamumo su konkurencijos teisės normomis, toliau pateikiamas Kvotų skyrimo taisyklių visų nagrinėtų, t. y. 9, 18, 19, 22 punktų, nuostatų vertinimas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio atžvilgiu.

4. Dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo ir jos dalyvių

(50) Siekiant įvertinti, ar dėl žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 patvirtintose Kvotų skyrimo taisyklėse (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) numatytų nuostatų, atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, bei tai, ar tomis nuostatomis vieniems ūkio subjektams suteikiamos privilegijos kitų ūkio subjektų atžvilgiu, pirmiausia svarbu nustatyti, kokiai atitinkamai rinkai minėtas Žemės ūkio ministro įsakymas gali daryti įtaką bei ar yra kitų tokias paslaugas teikiančių ar galinčių teikti ūkio subjektų.

(51) Nagrinėjant galimą Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimą, rinkos apibrėžimo detalumas yra svarbus tiek, kiek jis leidžia įvertinti, ar konkretus viešojo administravimo subjekto sprendimas nepažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatų. Apibrėžiant rinką, pakanka nustatyti, jog ūkio subjektai konkuruoja ar galėtų konkuruoti nesant diskriminacinių ir sąžiningos konkurencijos sąlygų neatitinkančių ribojimų, t. y. rinkos apibrėžimui yra taikomi specifiniai, minimalūs reikalavimai, laikantis sąlygos, jog yra įmanoma nustatyti, kad yra ūkio subjektų, kurių atžvilgiu yra ar gali būti sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos²³.

(52) Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 1, 3 ir 12 dalis, atitinkama rinka yra tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje, atitinkamai, prekės rinka apibrėžiama kaip visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, o geografinė rinka – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama nuo gretimų teritorijų. Atitinkamos rinkos apibrėžimas detalizuojamas Konkurencijos tarybos paaiškinimuose dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 17 „Dėl Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo“.

(53) Pagal Žvejybos įstatymą, žvejybos veikla gali būti vykdoma jūrų ir vidaus vandenyse ir, kaip paaiškinta šio nutarimo (10)-(12) pastraipose, yra skirstoma į specialiąją, mėgėjų ir verslinę žvejybą.

(54) Minėtos žvejybos veiklos rūšys tarpusavyje skiriasi pagal žvejybos veiklos tikslus, pobūdį ar reglamentavimą, pavyzdžiui, specialioji žvejyba galima tik turint specialiosios žvejybos leidimą, teisė verstis mėgėjų žvejyba suteikiama gavus mėgėjų žvejybos leidimą, tuo tarpu verstis versline žvejyba galima gavus specialų verslinės žvejybos leidimą. Taigi, norint užsiimti konkrečia žvejybos veiklos rūšimi, būtina gauti atitinkamą leidimą, kurių suteikimo tvarka skiriasi priklausomai nuo žvejybos veiklos rūšies.

(55) Be to, verslinė žvejyba, skirtingai nuo specialiosios ir mėgėjų žvejybos, gali būti vykdoma tik verslinės žvejybos įrankiais, taip pat tik gavus žvejybos kvotas, kurių skyrimo tvarka nustatyta verslinę žvejybą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Atitinkamai, minėti verslinės

²³LVAT 2010 m. gegužės 21 d. nutartis administracinėje byloje A⁵⁰²-539/2010, *Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija ir Žuvininkystės departamentas prie Žemės ūkio ministerijos v Konkurencijos taryba*; 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, *Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ v Konkurencijos taryba*.

žvejybos požymiai rodo, jog jos tikslas – komercinės naudos gavimas. Tuo tarpu, specialioji žvejyba skirta tyrimų bei mokymo vykdymui, o mėgėjų žvejyba asmens pomėgių tenkinimui.

(56) Atsižvelgus į aukščiau išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad kiekviena žvejybos veiklos rūšis turi skirtingus tikslus ir yra skirtingai reglamentuota, todėl subjektas, norintis užsiimti konkrečia žvejybos veiklos rūšimi turi atitikti jai keliamus reikalavimus numatytus teisės aktuose. Dėl šių priežasčių minėtos žvejybos veiklos rūšys nėra pakeičiamos tarpusavyje.

(57) Įvertinus šias aplinkybes ir tai, kad nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklės reglamentuoja kvotų skyrimo tvarką, kurios būdingos tik verslinei žvejybai, vertinant minėtų taisyklių nuostatų atitiktį Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, prekės rinka apibrėžiama kaip verslinė žvejyba.

(58) Pažymėtina, kad prekės rinkos apibrėžti pagal atskiras žuvų rūšis nėra pagrindo, nes Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta kvotų skirstymo tvarka, nors kvotos skirstomos atskiroms žuvų rūšims, vis dėlto yra vienoda ir taikoma visiems versline žvejyba Baltijos jūroje vykdančioms ūkio subjektams, nepriklausomai nuo jų žvejojamų žuvų rūšių. Taigi, net jei prekės rinka būtų apibrėžta pagal atskiras žuvų rūšis, tai nekeistų taisyklių nuostatų atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams vertinimo.

(59) Apibrėžiant šių paslaugų geografinę rinką, atkreiptinas dėmesys, kad verslinė žvejyba gali būti vykdoma tiek vidaus, tiek jūrų vandenyse. Pagal Žuvininkystės įstatymo 14 straipsnio 3 dalį, ūkio subjektai, norintys verstis versline žvejyba vidaus vandenyse, kuriuose nustatyti žvejybos limitai, privalo turėti verslinės žvejybos vidaus vandenyse leidimą. Tuo tarpu, pagal Žuvininkystės įstatymo 17 straipsnio 2 dalį, ūkio subjektai turi teisę užsiimti versline žvejyba jūrų vandenyse tik turėdami verslinės žvejybos jūrų vandenyse leidimą, išduodamą atskirai dėl kiekvieno Lietuvos Respublikos žvejybos laivo eksploatavimo, išskyrus Reglamento (ES) Nr. 404/2011²⁴ 4 straipsnio 5 dalyje numatytą išimtį.

(60) Priklausomai nuo to, kur vykdoma verslinė žvejyba, skiriasi ir kvotų verslinei žvejybai vykdyti skyrimo tvarka.

(61) Kvotų skyrimo tvarką verslinei žvejybai vidaus vandenyse vykdyti reglamentuoja Žvejybos įstatymo ketvirtasis skirsnis, o jūrų vandenyse – Europos Sąjungos teisės aktai ir nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklės.

(62) Minėtuose teisės aktuose numatyti skirtingi reikalavimai bei tvarka kvotoms gauti. Pavyzdžiui, pagal Žuvininkystės įstatymo 14² straipsnį, vidaus vandenyse kvotos skirstomos aukciono ir ne aukciono būdu, tuo tarpu jūrų vandenyse, konkrečiai Baltijos jūroje, kvotos skirstomos, atsižvelgus į perleidžiamosios teisės dydį, kuris apskaičiuojamas, vadovaujantis kiekvieno ūkio subjekto žuvų sugavimų rodikliais (2007–2012 m.) laikotarpiu (Kvotų skyrimo taisyklių 18-19 punktai).

(63) Atsižvelgus į aukščiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad ūkio subjektams užsiimantiems versline žvejyba vidaus vandenyse ir ūkio subjektams, užsiimantiems versline žvejyba jūrų vandenyse, keliami skirtingi reikalavimai bei numatyta skirtinga kvotų skyrimo tvarka, todėl ūkio subjektai, užsiimantys versline žvejyba vidaus vandenyse bei atitinkantys versline žvejyba vidaus vandenyse reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, norėdami užsiimti versline žvejyba jūrų vandenyse, negalėtų to daryti, jeigu neatitiktų verslinę žvejyba jūrų vandenyse reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

(64) Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta ir į tai, kad nagrinėjamos Kvotų skyrimo taisyklės reglamentuoja verslinės žvejybos vykdymą Baltijos jūroje, siauriausia geografinė rinka apibrėžiama kaip Baltijos jūros teritorija.

(65) Pagal Kvotų skyrimo taisykles Baltijos jūros teritorija atskirai išskiriama į verslinę žvejyba Baltijos jūros priekrantėje ir atviroje Baltijos jūroje. Tačiau vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklių 7 punktu Europos Sąjungos Taryba nustato bendrą visai Lietuvos Respublikai skiriamą žvejybos kvotų dydį visoje Baltijos jūros teritorijoje, o ne atskirai atviroje Baltijos jūroje ir Baltijos

²⁴ 2011 m. balandžio 8 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 404/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1224/2009, nustatančio Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, įgyvendinimo taisyklės.

jūros priekrantėje. Tuo tarpu žvejybos kvotų skyrimo Komisija bendrą žvejybos kvotų dydį individualiomis kvotomis paskirsto taip pat visoje Baltijos jūros teritorijoje verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo geografinės rinkos apibrėžti siauriau nei Baltijos jūros teritorija.

(66) Apibendrinus nutarimo (57) ir (65) pastraipose nurodytus prekės rinkos ir geografinės rinkos apibrėžimus, šiuo atveju žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintų Kvotų skyrimo taisyklių atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams vertinimo tikslais atitinkama rinka apibrėžiama kaip verslinė žvejyba Baltijos jūros teritorijoje.

(67) Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 7 dalį atitinkamos rinkos dalyviais ir konkurentais laikytini ūkio subjektai, kurie toje pačioje atitinkamoje rinkoje susiduria arba gali susidurti su tarpusavio konkurencija.

(68) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 8 punktą, kiekvienas verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančias ūkio subjektas, atitinkantis minėtų taisyklių 4 punktą, norintis gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, pateikia individualų prašymą Žuvininkystės tarnybai dėl konkrečių žuvų rūšių žvejybos kvotų gavimo.

(69) Atsižvelgusi į individualius ūkio subjektų prašymus, Komisija, vadovaudamasi Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta tvarka sprendžia, kiek kvotų skirti kiekvienam ūkio subjektui. Taigi, ūkio subjektai, pateikdami prašymus gauti žvejybos kvotas, atsižvelgiant į jų ribotą kiekį, konkuruoja tarpusavyje dėl konkrečių žuvų rūšių žvejybos kvotų gavimo.

(70) Pagal Kvotų skyrimo taisyklių 9 punktą, nauji ūkio subjektai, kurie nevykdo verslinės žvejybos Baltijos jūroje, bet norėtų ją vykdyti, be Kvotų skyrimo taisyklių 4 punkte nustatytų reikalavimų, privalo atitikti nustatytus papildomus reikalavimus (nutarimo (17) pastraipa), tam, jog galėtų gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje bei konkuruoti su jau verslinę žvejybą vykdančiais ūkio subjektais.

(71) Taigi konkurentais, kurie veikia ar gali veikti atitinkamoje rinkoje, laikytini ūkio subjektai, kurie vykdo verslinę žvejybą Baltijos jūroje bei konkuruoja tarpusavyje dėl konkrečių rūšių žuvų kvotų. Atitinkamos rinkos dalyviais taip pat laikytini ir tie ūkio subjektai, kurie verslinės žvejybos Baltijos jūroje nevykdo, tačiau jeigu nebūtų jiems taikomi papildomi reikalavimai, taip pat galėtų teikti prašymus dėl konkrečių žuvų rūšių kvotų gavimo bei konkuruoti su jau rinkoje veikiančiais ūkio subjektais. Pastarieji ūkio subjektai laikytini potencialiais konkurentais verslinę žvejybą Baltijos jūroje jau vykdančioms ūkio subjektams.

(72) Kaip paaiškinta nutarimo (21) pastraipoje, atsižvelgus į tai, kad skiriasi žvejybos Baltijos jūroje kvotų, kurioms taikomos perleidžiamos žvejybos teisės ir kurioms nėra taikomos perleidžiamosios žvejybos teisės skyrimo tvarka bei į aplinkybę, kad Pareiškėjas ginčijo Kvotų skyrimo taisyklių tvarką, pagal kurią skirstomos kvotos, kurioms taikomos perleidžiamosios žvejybos teisės, šiame nutarime nebus nagrinėjama žvejybos Baltijos jūroje kvotų, kurioms netaikomos perleidžiamosios žvejybos teisės, skyrimas. Tačiau atitinkamos rinkos apibrėžimui bei konkurencijos sąlygų vertinimui Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio prasme tai įtakos neturi, kadangi bet kokiame atveju yra konkurentų, kurie varžosi dėl galimybės gauti kvotas, kurioms yra taikomos perleidžiamosios žvejybos teisės. Tai patvirtina Komisijos posėdžių, kurių metu buvo sprendžiami kvotų skyrimo Baltijos jūroje klausimai, protokolai (nutarimo (33)-(34) pastraipos). Pavyzdžiui, kaip matyti iš 2013 m. kovo 26 d. ir 2013 m. gruodžio 30 d. Komisijos posėdžio protokolų²⁵, žvejybos kvotos buvo paskirstytos atitinkamai 13 ir 14 ūkio subjektų ūkio subjektų.

²⁵ Bylos 105-109, 110-114 lapai.

5. Dėl ūkio subjektų privilegijavimo ar jų diskriminavimo ir skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymo

5.1. Dėl Kvotų skyrimo taisyklių nuostatų, reglamentuojančių kvotų skyrimo tvarką naujiems ūkio subjektams, vertinimo

(73) Kaip paaiškinta nutarimo 2.1 dalyje, Kvotų skyrimo taisyklių 9 punktas reglamentuoja naujų ūkio subjektų (kurie anksčiau nevykdė verslinės žvejybos Baltijos jūroje ir pretenduoja į žvejybos kvotas pirmą kartą) patekimo į rinką sąlygas.

(74) Ūkio subjektai, norėdami vykdyti verslinę žvejybą Baltijos jūroje, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- (a) valdyti į atitinkamą sąrašą įtrauktą Lietuvos Respublikos žvejybos laivą (Kvotų skyrimo taisyklių 4 punktas); ir
- (b) esant šioms aplinkybėms:
 - (i) kai žvejyba užsiimanti individuali įmonė pertvarkoma į kitos teisinės formos įmonę;
 - (ii) kai žvejyba užsiimanti individuali įmonė pagal paveldėjimo teisę perregistruojama kito asmens vardu;
 - (iii) kai ūkio subjektas reorganizuojamas;
 - (iv) kai ūkio subjektas, teisėtai pagrindais valdantis į žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemą įtrauktą žvejybos laivą (sąrašą), įsigyja perleidžiamąją žvejybos teisę ar jos dalį arba teisę naudoti žvejybos kvotą ar jos dalį iš kito šią perleidžiamąją žvejybos teisę turinčio Lietuvos Respublikoje registruoto ūkio subjekto.

(75) Kaip nustatyta tyrimo metu, skirtingai nuo jau vykdančių verslinę žvejybą Baltijos jūroje ūkio subjektų, nauji ūkio subjektai, norėdami gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, turi ne tik valdyti į atitinkamą sąrašą įtrauktą Lietuvos Respublikos žvejybos laivą, bet taip pat turi būti tenkinama bent viena iš Kvotų skyrimo taisyklių 9 punkte numatytų sąlygų. Taigi naujiems ūkio subjektams, norintiems gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, taikomi papildomi reikalavimai lyginant su jau verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančiais ūkio subjektais.

(76) Vertinant Kvotų skyrimo taisyklių 9 punkte numatytas sąlygas, kurioms esant nauji ūkio subjektai gali gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, atkreiptinas dėmesys, kad šios sąlygos susijusios su vykdančio verslinę žvejybą Baltijos jūroje ūkio subjekto teisinio statuso pasikeitimu (pertvarkant, perregistruojant, reorganizuojant) arba naujo ūkio subjekto perleidžiamosios žvejybos teisės ar jos dalies arba teisės naudoti žvejybos kvotą ar jos dalies įsigijimu iš kito šią perleidžiamąją žvejybos teisę turinčio ūkio subjekto.

(77) Tačiau pažymėtina, kad tokios sąlygos kaip jau veikiančio rinkoje ūkio subjekto teisinio statuso pasikeitimas ar jo sutikimas perleisti perleidžiamąją žvejybos teisę naujam ūkio subjektui, t. y. jos išimtinai priklauso tik nuo jau verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančio ūkio subjekto valios ar nuo tiesiogiai su juo susijusių kitų aplinkybių, todėl negali būti vertinamos kaip sudarančios vienodas konkurencijos sąlygas naujiems ūkio subjektams gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, lyginant su jau verslinę žvejybą vykdančiais ūkio subjektais.

(78) Pažymėtina, kad ūkio subjektas jau vykdančią verslinę žvejybą Baltijos jūroje bei turintis teisę gauti žvejybos kvotas, gali nesudaryti sąlygų naujam ūkio subjektui gauti žvejybos kvotų Baltijos jūroje. Be to, Konkurencijos įstatymo prasme, sąlygos, susijusios su jau vykdančio verslinę žvejybą ūkio subjekto teisinio statuso pasikeitimu, savaime nelemia naujo ūkio subjekto (nevykdančios verslinės žvejybos Baltijos jūroje) atsiradimo. Taigi, net jei ūkio subjektas ir pakeistų teisinį statusą, nėra užtikrinama, kad jo turimos žvejybos kvotos būtų perleidžiamos naujam ūkio subjektui ir kad tokiu būdu naujas ūkio subjektas patektų į verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinką.

(79) Tuo tarpu, nors ir numatyta galimybė naujam ūkio subjektui įsigyti perleidžiamąją žvejybos teisę ar jos dalį iš jau veikiančio atitinkamoje rinkoje ūkio subjekto, tačiau ši aplinkybė taip pat neužtikrina naujam ūkio subjektui galimybės gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, kadangi

ūkio subjektas disponuojantis jam suteikta perleidžiamosios žvejybos teise gali nesutikti jos perleisti, norėdamas išlaikyti savo rinkos dalį.

(80) Kaip paaiškinta šio nutarimo 2.2 dalyje, verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančio ūkio subjekto galimybė gauti atitinkamo dydžio kvotą, priklauso nuo perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio, kuris apskaičiuojamas Kvotų skyrimo taisyklių 18 ir 19 punktuose nustatyta tvarka, atsižvelgiant į ūkio subjektų konkrečių žuvų rūšių sugavimo rodiklius 2007-2012 m. laikotarpiu. Taigi, ūkio subjektai, turintys istorinius žuvų sugavimo rodiklius, žvejybos kvotas, kurioms taikoma perleidžiamoji žvejybos teisė, gali gauti be papildomų pastangų, pateikus prašymą Žuvininkystės tarnybai dėl konkrečių žuvų rūšių kvotų skyrimo. Tuo tarpu nauji ūkio subjektai, norėdami gauti kvotas, kurioms taikoma perleidžiamoji žvejybos teisė taip pat turėtų pateikti istorinius 2007-2012 m. žuvų sugavimo rodiklius, tačiau tai galėtų padaryti, tik jei ūkio subjektas, turintis perleidžiamąją žvejybos teisę, sutiktų perleisti visą ar dalį savo perleidžiamosios teisės naujam ūkio subjektui. Tuo tarpu, kaip jau minėta, ūkinę veiklą vykdančias ūkio subjektas gali nesutikti perleisti turimos perleidžiamosios žvejybos teisės ar jos dalies naujam ūkio subjektui arba sutikti ją perleisti labai nepalankiomis sąlygomis, siekdamas sau naudos. Todėl jau veikiančių rinkoje ūkio subjektų veiksmai gali užkirsti kelią naujiems ūkio subjektams patekti į verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinką.

(81) Taigi, dėl Kvotų skyrimo taisyklių 9 punkte numatytų sąlygų naujų ūkio subjektų galimybės pretenduoti į žvejybos kvotas Baltijos jūroje tampa priklausomos ne nuo objektyvių kriterijų, kuriuos įgyvendinę nauji ūkio subjektai galėtų gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, tačiau nuo su kitais jau rinkoje veikiančiais ūkio subjektais susijusių aplinkybių.

(82) Tokiu būdu verslinę žvejybą jau vykdančias ūkio subjektai privilegijuojami ūkio subjektų, siekiančių gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, atžvilgiu, kadangi jie turi galimybę daryti įtaką naujų ūkio subjektų patekimui į atitinkamą rinką, t. y. nuo jų valios ir veiksmų priklauso, ar naujas ūkio subjektas galės pretenduoti į žvejybos kvotas Baltijos jūroje ir vykdyti verslinę žvejybą. Kai tuo tarpu jau vykdančias verslinę žvejybą ūkio subjektams sudaromos galimybės be papildomų pastangų (pateikus istorinius žuvų sugavimo rodiklius) gauti žvejybos kvotas. Atitinkamai, nauji ūkio subjektai, norintys gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje yra diskriminuojami jau ūkinę veiklą vykdančių ūkio subjektų atžvilgiu, kadangi jų galimybės gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje yra reikšmingai apribotos, lyginant su jau verslinę žvejybą vykdančių ūkio subjektų galimybėmis. Tokios skirtingos konkurencijos sąlygos vertintinos kaip konkurencijos atitinkamoje verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinkoje ribojimas.

(83) Skirstant žvejybos kvotas Baltijos jūroje turėtų būti sudarytos vienodos galimybės į jas pretenduoti, tiek verslinę žvejybą vykdančias, tiek naujiems ūkio subjektams, pašalinant bet kokią jau verslinę žvejybą vykdančių ūkio subjektų įtaką naujų ūkio subjektų galimybėms dalyvauti skirstant žvejybos kvotas.

(84) Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta darytina išvada, kad Kvotų skyrimo taisyklių 9 punktas, numatantis naujų ūkio subjektų žvejybos kvotų įgijimo atvejus, sudaro nevienodas konkurencijos sąlygas naujiems ūkio subjektams (pretenduojantiems į žvejybos kvotas pirmą kartą) rinkoje jau veikiančių bei žvejybos kvotas gaunančių ūkio subjektų atžvilgiu.

5.2. Dėl Kvotų skyrimo taisyklių nuostatų, susijusių su kvotų apskaičiavimo tvarka verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams, vertinimo

(85) Kaip nustatyta tyrimo metu ir paaiškinta šio nutarimo 2.2 dalyje, verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančias ūkio subjektai, norintys gauti žvejybos kvotas Baltijos jūroje, turi pateikti prašymus Žuvininkystės tarnybai, nurodydami konkrečių žuvų rūšių bei laivo duomenis. Tuo tarpu, Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo komisija, atsižvelgusi į Europos Sąjungos Tarybos nustatytą bendrą visai Lietuvos Respublikai skiriamą žvejybos Baltijos jūroje kvotų dydį, jį kiekvienais metais individualiomis kvotomis paskirsto prašymus pateikusiems Baltijos jūroje verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams.

(86) Nustatyta, kad kvotos konkrečiam ūkio subjektui paskirstomos pagal jo turimą perleidžiamosios žvejybos teisę, kuri suteikia ūkio subjektui galimybę trejus metus iš eilės gauti atitinkamo procentinio dydžio žvejybos kvotą, skaičiuojamą nuo bendros Lietuvos Respublikai skirtos žvejybos kvotos.

(87) Kvotų skyrimo taisyklių 18 ir 19 punktuose buvo numatyta perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio apskaičiavimo tvarka, pagal kurią kiekvienam ūkio subjektui suteikiamos menkių, šprotų bei strimelių perleidžiamosios žvejybos teisės dydis (procentais) apskaičiuojamas pagal to ūkio subjekto 2007–2012 m. sugautos konkrečios žuvų rūšies kiekio dalį skaičiuojant nuo viso Lietuvos Respublikos naudotojų 2007–2012 m. Baltijos jūroje sugauto konkrečios žuvų rūšies kiekio.

(88) Taigi, pagal Kvotų skyrimo taisyklių 18 ir 19 punktus, apskaičiuojant, koks yra perleidžiamosios žvejybos teisės dydis, t. y. nustatant, koks kiekis kvotų nuo bendro Lietuvos Respublikai skiriamų žvejybos Baltijos jūroje kvotų dydžio, turi būti skiriamas jų prašančiam ūkio subjektui, buvo atsižvelgiama tik į konkretaus ūkio subjekto istorinius (2007–2012 m. laikotarpio) žuvų sugavimo rodiklius.

(89) Tokia perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio, nuo kurio priklauso ūkio subjektui skiriamų žvejybos kvotų Baltijos jūroje dydis, apskaičiavimo tvarka, kai remiamasi tik konkretaus ūkio subjekto istoriniais žuvų sugavimo rodikliais, negali būti objektyvi dėl kelių priežasčių.

(90) Pirma, Kvotų skyrimo taisyklėse nustatyta tvarka, kai nustatant skiriamų kvotų dydį ūkio subjektams, buvo atsižvelgiama tik į istorinius kiekvieno ūkio subjekto žuvų sugavimo rodiklius, sudaro galimybes žvejybos kvotas Baltijos jūroje gauti tik 2007–2012 m. laikotarpiu žvejojusiems konkrečias žuvų rūšis ūkio subjektams, t. y. kurie gali pateikti istorinius žuvų sugavimo rodiklius minėtu laikotarpiu.

(91) Antra, dėl aukščiau numatytos tvarkos, skiriamas konkrečiam ūkio subjektui kvotų dydis buvo nulemtas iš anksto ir negalėjo būti diferencijuojamas priklausomai nuo ūkio subjekto poreikių, kadangi jį lėmė tik konkretaus ūkio subjekto istoriniai žuvų sugavimo rodikliai.

(92) Pažymėtina, kad pagal Kvotų skyrimo taisyklių 26 punktą, skiriant žvejybos kvotas ūkio subjektams, atsižvelgiama ir į tai, ar perleidžiamoji žvejybos teisė ar jos dalis buvo perleista kitiems ūkio subjektams. Tačiau ši aplinkybė skiriamų kvotų dydžiui įtakos turėtų tik tuo atveju, jei ūkio subjektas būtų perleidęs savo perleidžiamąją žvejybos teisę ar jos dalį ir tokiu atveju jam skiriamų kvotų kiekis tik sumažėtų.

(93) Tuo tarpu Kvotų skyrimo taisyklės nenumato jokių kitų objektyvių kriterijų, pavyzdžiui, siūlomos kainos už žvejybos kvotą, žvejybos laivo pajėgumo, atliktų investicijų į išteklių atsinaujinimą, kuriais vadovaujantis būtų įvertinamos ūkio subjekto galimybės gauti tam tikrą kvotų dydį, nenulemtą tik istorinių žuvų sugavimo rodiklių.

(94) Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinkoje susiklostė situacija, kai, viena vertus, ūkio subjektai, norintys gauti daugiau žvejybos kvotų negu jiems skiriama, įvertinus jų istorinius žuvų sugavimo rodiklius, negalėjo to padaryti, kadangi dėl nustatytos tvarkos ūkio subjektams ribojamos galimybės gauti daugiau kvotų. Nepriklausomai nuo to, kiek žvejybos kvotų ūkio subjektai norėtų ar galėtų gauti, paskiriamas kvotų dydis buvo nustatomas vadovaujantis vien tik ūkio subjekto istoriniais žuvų sugavimo rodikliais. Taigi, aptarta žvejybos kvotų kiekio apskaičiavimo tvarka, riboja ūkio subjektų galimybes plėsti savo verslą ir veikti efektyviau. Tuo tarpu, ūkio subjektai, kurie 2007 – 2012 m. nevykdė verslinės žvejybos Baltijos jūroje, apskritai neturėjo teisės gauti kvotų.

(95) Kita vertus, Kvotų skyrimo taisyklėse numatyta žvejybos kvotų kiekio ūkio subjektams nustatymo tvarka, neskatinanti veiksmingai konkuruoti tų ūkio subjektų, kuriems pakanka kvotų, skiriamų atsižvelgiant į jų istorinius žuvų sugavimo rodiklius, ir jie nesiekia padidinti jų kiekio. Atsižvelgus į tai, jog perleidžiamosios žvejybos teisė suteikiama trejų metų laikotarpiui, ūkio subjektai šiam laikotarpiui galėjo būti užtikrinti, jog jie išlaikys savo rinkos dalį ir jiems nereikės konkuruoti su kitais atitinkamoje rinkoje veikiančiais ūkio subjektais, kurie taip pat gauna nustatytą kvotų dydį.

(96) Tokiu būdu Kvotų skyrimo taisyklėse numatyta perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio apskaičiavimo tvarka, pagal kurią kvotų, skiriamų ūkio subjektams, dydis buvo nustatomas, atsižvelgiant tik į ūkio subjektų istorinius žuvų sugavimo rodiklius, privilegijavo tuos ūkio subjektus, kurie nesiekė veikti efektyviau ir gauti didesnio kiekio žvejybos kvotų, išlaikydami savo kvotų dalį mažiausiai trejus metus, ir diskriminavo tuos ūkio subjektus, kurie apskritai neturėjo istorinių žuvų sugavimo rodiklių už 2007-2012 m. laikotarpį, ir tuos ūkio subjektus, kurie norėtų gauti didesnę žvejybos kvotų kiekį ir plėsti verslinę žvejybą Baltijos jūroje.

(97) Pažymėtina, jog veiksminga konkurencija skatina ūkio subjektus veikti efektyviau bei kuria ekonominę gerovę, todėl veiksmingos konkurencijos ribojimas, ypač kai tam nėra objektyvių priežasčių, negali būti pateisinamas.

(98) Tuo tarpu, Kvotų skyrimo taisyklėse numatyta perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio apskaičiavimo tvarka, kai, nustatant skiriamų žvejybos kvotų Baltijos jūroje dydį ūkio subjektams, buvo atsižvelgiama tik į istorinius (2007-2012 m.) žuvų sugavimo rodiklius, riboja konkurenciją verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinkoje, kadangi kvotos ūkio subjektams buvo paskirstomos ne konkurencingos procedūros būdu, remiantis objektyviais visiems ūkio subjektams vienodai pritaikomais kriterijais, o atsižvelgiant į kiekvieno atskiro ūkio subjekto istorinius žuvų sugavimo rodiklius, kurie iš anksto nulemdavo, koks kvotų dydis bus skiriamas jų prašančiam ūkio subjektui.

(99) Toks teisinis reguliavimas lėmė skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymą, nes dėl nustatytos žvejybos kvotų Baltijos jūroje apskaičiavimo tvarkos, ūkio subjektai, kurie turėjo didesnius istorinius žuvų sugavimo rodiklius, galėjo išlaikyti savo žvejybos kvotų dalį ir išvengti kitų ūkio subjektų konkurencijos mažiausiai trejus metus. Tuo tarpu iš ūkio subjektų, kurie istorinių žuvų sugavimo rodiklių apskritai neturėjo, bei ūkio subjektų, kurių istoriniai žuvų sugavimo rodikliai buvo maži ir kurie juos norėtų padidinti, buvo atimta galimybė gauti žvejybos kvotas arba pasididinti žvejybos kvotų Baltijos jūroje dydį atitinkamai ribojant jų ūkinės veiklos ir konkuravimo dėl didesnės atitinkamos rinkos dalies galimybes.

(100) Atkreiptinas dėmesys, kad LVAT jau minėtame 2014 m. kovo 27 d. sprendime (nutarimo (35) pastraipa), taip pat pažymėjo, kad Kvotų skyrimo taisyklių 19 punktu „yra esmingai ribojama ūkio subjektų, užsiimančių ar pageidaujančių užsiimti šprotų ir strimelių žvejyba Baltijos jūroje, ūkinės veiklos laisvė, kadangi ūkio subjektams, kurie 2007-2012 m. negaudė strimelių ar šprotų Baltijos jūroje ar jų sugavo mažai, yra iš esmės ribojama galimybė užsiimti atitinkama žvejyba ateinančiais metais (pagal šių kriterijų naudotojams, 2007-2012 m. sugavusiems mažai strimelių ar šprotų, suteikiamos šprotų ir strimelių perleidžiamosios žvejybos teisės dydis (procentais) būtų mažas, o nauji naudotojai pagal Taisyklių 9 punktą (cituota pirmiau) kvotas gali gauti tik itin ribotais atvejais).“²⁶

(101) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 18 ir 19 punktuose numatyta perleidžiamosios žvejybos teisės dydžio apskaičiavimo tvarka, kai nustatant kvotų dydį buvo atsižvelgiama į istorinius ūkio subjektų žuvų sugavimo rodiklius, riboja konkurenciją atitinkamoje verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinkoje ir sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas tarp atitinkamoje rinkoje veikiančių bei galinčių joje veikti ūkio subjektų.

5.3. Dėl didžiausio ūkio subjektui skiriamų kvotų dydžio

(102) Kaip nustatyta tyrimo metu, pagal Kvotų skyrimo taisyklių 22 punktą, vieno ūkio subjekto turima perleidžiamosios žvejybos teisės dalis negali būti didesnė nei 80 proc. visų tai žuvų rūšių nustatytų perleidžiamųjų žvejybos teisių dydžio.

(103) Pažymėtina, kad ši nuostata taikoma sistemiskai su Kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 18-19 punktais, kuomet buvo apskaičiuojama, koks žvejybos kvotų dydis, įvertinus istorinius žuvų sugavimo rodiklius, tenka vienam ūkio subjektui.

²⁶LVAT 2014 m. kovo 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-4/2014 dėl norminio administracinio teisės akto teisėtumo.

Taigi, jeigu ūkio subjekto istoriniai žuvų sugavimo rodikliai būtų tokie, jog jam skiriamos konkrečios žuvų rūšies (menkių, šprotų, strimelių) žvejybos kvota sudarytų daugiau negu 80 proc. bendros Lietuvos Respublikai skiriamos konkrečios žuvų rūšies žvejybos kvotos, jis net ir pasiekęs didesnius istorinius žuvų sugavimo rodiklius, daugiau nei 80 proc. kvotų pagal nustatytą tvarką gauti negalėtų.

(104) Taigi minėta nuostata nustato ribą, kiek maksimaliai žvejybos kvotų gali būti skiriama vienam ūkio subjektui, paliekant galimybę kitiems ūkio subjektams pretenduoti į likusią dalį žvejybos kvotų.

(105) Tačiau, pažymėtina, kad toks teisinis reguliavimas, kai žvejybos kvotos paskirstomos ne konkurencingos procedūros būdu, o vadovaujantis tik ūkio subjektų istoriniais žuvų sugavimų rodikliais, lemia, kad tik didžiausius istorinius žuvų sugavimo rodiklius turintis ūkio subjektas gali pretenduoti į didžiausią kvotų dalį, atitinkamai mažesnius istorinius žuvų sugavimo rodiklius turintys ūkio subjektai galėtų gauti tik nedidelę atitinkamos žuvų rūšies kvotų dalį, priklausomai nuo jų istorinių žuvų sugavimo rodiklių.

(106) Pavyzdžiui, kaip nustatyta tyrimo metu, 2013 m. bei 2014 m. žvejybos sezonams, vadovaujantis Kvotų skyrimo taisyklių 18-19 punktais, vienam ūkio subjektui – UAB „Banginis“ – buvo skirta atitinkamai 76-78 proc. visų šprotų ir strimelių žvejybos kvotų, kadangi šio subjekto minėtų rūšių istoriniai žuvų sugavimo rodikliai yra didžiausi (nutarimo (33)-(34) pastraipos).

(107) Taigi, atsižvelgiant į tai, jog kvotos paskirstomos tokia tvarka, jog ūkio subjektams apribojamos galimybės tarpusavyje veiksmingai konkuruoti dėl skiriamų kvotų dydžio, maksimalaus kvotų dydžio nustatymas lemia, jog viešojo administravimo subjekto sprendimu, vadovaujantis ne konkurencinga procedūra, o istoriniais žuvų sugavimo rodikliais, vienam ūkio subjektui gali būti skiriama beveik visa Lietuvos Respublikai skirtų žvejybos kvotų dalis, tuo tarpu, kiti ūkio subjektai galėtų gauti tik likusią nedidelę kvotų dalį arba išvis negautų kvotų ir negalėtų varžytis lygiomis teisėmis dėl didesnės kvotų dalies.

(108) Pažymėtina, kad tokiu būdu sudaromos sąlygos vienam ūkio subjektui išsaugoti itin didelę atitinkamos rinkos dalį, iš esmės nepatiriant konkurencinio spaudimo iš kitų atitinkamos rinkos esamų ar potencialių konkurentų.

(109) Dėl šių priežasčių, ūkio subjektas, kuriam dėl nustatytos tvarkos sudaromos galimybės pretenduoti į didžiausią kvotų dalį vien dėl to, kad jis turi didžiausius istorinius žuvų sugavimo rodiklius yra privilegijuojamas tų ūkio subjektų atžvilgiu, kurių istoriniai žuvų sugavimų rodikliai maži, atitinkamai jie gali pretenduoti tik į likusią dalį kvotų, priklausomai nuo jų istorinių žuvų sugavimo rodiklių.

(110) Atitinkamai, ūkio subjektas, galintis pateikti didžiausius žuvų sugavimų rodiklius visada užsitikrina galimybę be konkurencingos procedūros gauti didžiausią dalį kvotų, tuo tarpu, ūkio subjektai, kurie istorinių sugavimo rodiklių neturi arba kurių istoriniai žuvų sugavimo rodikliai maži, kvotų apskritai negautų arba negalėtų pretenduoti į didesnę kvotų dalį. Taigi, dėl nustatytos Kvotų skyrimo taisyklėse tvarkos ūkio subjektai, negali vienodomis sąlygomis varžytis dėl didesnio skiriamų kvotų kiekio, dėl ko sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos atitinkamoje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams.

(111) Taip pat pažymėtina, kad verslinė žvejyba nepasižymi tokia išskirtine specifika, kad šioje rinkoje konkurencija dėl galimybės gauti žvejybos kvotas negalėtų vykti įgyvendinant konkurencingą procedūrą, pavyzdžiui, organizuojant aukcioną. Tokiu būdu ūkio subjektams būtų sudaromos objektyvios galimybės varžytis dėl norimo kvotų kiekio, o norintys gauti daugiau kvotų ūkio subjektai, atitinkamai, siūlytų didesnę kainą arba kitais būdais (pavyzdžiui, aktyviai investuodami į išteklių atsinaujinimą) turėtų pranašumą kitų ūkio subjektų atžvilgiu. Tokiu būdu ūkio subjektams būtų sudarytos galimybės veiksmingai ir vienodomis sąlygomis konkuruoti tarpusavyje.

(112) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Kvotų skyrimo taisyklių 22 punkte numatyta galimybė vienam ūkio subjektui gauti 80 proc. bendros Lietuvos Respublikai skiriamos konkrečios žuvų rūšies žvejybos kvotos dalies, sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas verslinės žvejybos Baltijos jūroje rinkoje veikiantiems ar galintiems joje veikti ūkio subjektams.

6. Skirtingos konkurencijos sąlygos nėra lemtos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo

(113) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(114) Ši sąlyga, atsižvelgus, be kita ko, į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtintą ūkinės veiklos laisvės principą bei draudimą monopolizuoti rinką, būtinybę užtikrinti sąžiningą konkurenciją, apima atvejus, kuomet viešojo administravimo subjektas neturi diskrecijos pasirinkti tam tikrą elgesio modelį, o priimdamas konkretų sprendimą (aktą) paprasčiausiai vykdo iš įstatymo kylantį imperatyvų reikalavimą²⁷.

(115) Taigi, ir nutarimo 5 dalyje nagrinėtos Kvotų skyrimo taisyklių 9, 18, 19 ir 22 punktų nuostatas, kurios sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ar galintiems konkuruoti ūkio subjektams, galėtų būti pateisinamos tik tuo atveju, jei nustatytą tvarką lėmė įstatymuose numatytų imperatyvių teisės normų vykdymas ir dėl to kitokios tvarkos nebuvo įmanoma nustatyti.

(116) Tačiau išanalizavus Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatas, reglamentuojančias su versline žvejojimo susijusius teisinius santykius, nenustatyta, jog Europos Sąjungos teisės aktuose ar įstatymuose būtų numatyta pareiga žemės ūkio ministrai patvirtinti tokią žvejojimo kvotų Baltijos jūroje skyrimo tvarką, kokia nustatyta nagrinėjamu atveju, t. y. Kvotų skyrimo taisyklių nuostatomis sudaryti skirtingas konkurencijos sąlygas verslinės žvejojimo Baltijos jūroje rinkoje.

(117) Pagrindinis įstatymas, reguliuojantis su versline žvejojimo susijusius teisinius santykius yra Žuvininkystės įstatymas, tačiau minėtame teisės akte, nėra numatytų principų, koku būdu kvotos paskirstomos verslinę žvejojimą jūrų vandenyse vykdantiems ūkio subjektams.

(118) Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad teisės į žvejojimo kvotą suteikimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir atšaukimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija. Taigi minėta Žuvininkystės įstatymo nuostata palieka žemės ūkio ministrai diskreciją spręsti, kokia tvarka turi būti paskirstomos kvotos, tačiau nesudaro prielaidų joje numatyti skirtingų konkurencijos sąlygų. Todėl žemės ūkio ministras turėjo galimybę bei Konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje nurodytą pareigą Kvotų skyrimo taisyklėse numatyti sąžiningą konkurenciją užtikrinančią tvarką kvotoms Baltijos jūroje paskirstyti ir išvengti konkurencijos ribojimo, tačiau šios pareigos neįvykdė.

(119) Šios išvados nepaneigia ir Žemės ūkio ministerijos paaiškinimai, kad nauji ūkio subjektai turi ribotas galimybes veikti atitinkamoje rinkoje dėl valstybei nustatytos viršutinės žvejojimo pajėgumų ribos. Pažymėtina, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 21371/2002²⁸ Lietuvos Respublikai yra nustatytas didžiausias žvejojimo pajėgumo lygis, kuris negali būti viršytas, tačiau šiame Europos Sąjungos teisės akte nėra numatyta, kokia tvarka valstybės narės turi skirti žvejojimo kvotas ūkio subjektams. Todėl tai savaime nesudaro pagrindo Kvotų skyrimo taisyklėse numatyti tokios žvejojimo kvotų skyrimo naujiems ūkio subjektams tvarkos, kuri sudarytų skirtingas konkurencijos sąlygas tarp jau veikiančių rinkoje ir potencialių konkurentų.

(120) Taigi, nagrinėjamu atveju nenustatyta, kad skirtingas konkurencijos sąlygas sudarančios Kvotų skyrimo taisyklių 9, 18 ir 19 ir 22 punktų nuostatų įtvirtinimą lėmė Europos Sąjungos ar Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimai. Tokių įrodymų nepateikė ir Žemės ūkio ministerija.

²⁷ LVAT 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, *Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ v Konkurencijos taryba*; 2013 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-282/2013, *UAB „Litesko“ v Konkurencijos taryba*.

²⁸ 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką.

(121) Apibendrinus tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Kvote skyrimo taisyklių nuostatos, nustatančios kvotų skyrimo atvejus naujiems ūkio subjektams; nuostatos, reglamentuojančios kvotų apskaičiavimo tvarką verslinę žvejybą Baltijos jūroje vykdančioms ūkio subjektams; bei nuostatos, nustatančios maksimalią žvejybos kvotų, skiriamų vienam ūkio subjektui, ribą (atitinkamai Kvote skyrimo taisyklių 9, 18, 19, 22 punktai), prieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

7. Išvados

(122) Žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 „Dėl žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 9, 18, 19, 22 punktų nuostatos sudarė skirtingas sąlygas versline žvejyba Baltijos jūroje vykdančioms ar galintiems vykdyti ūkio subjektams, todėl laikytinos neatitinkančiomis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų.

(123) Žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 3D-253²⁹ Kvote skyrimo taisyklių (2013 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 3D-886 redakcija) 18-20 punktai pripažinti netekusiais galios, tačiau šiame nutarime nagrinėti Kvote skyrimo taisyklių 9 ir 22 punktai nebuvo pakeisti ar panaikinti.

(124) Atsižvelgus į šias aplinkybes ir Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punktą, yra pagrindas konstatuoti, kad Kvote skyrimo taisyklių 9 ir 22 punktai prieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, ir įpareigoti Žemės ūkio ministeriją pakeisti arba panaikinti Kvote skyrimo taisyklių 9 ir 22 punktus.

Vadovaudamasi konkurencijos įstatymo 4 straipsniu, 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 3D-197 „Dėl žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių 9 bei 22 punktai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

2. Įpareigoti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šio nutarimo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos pakeisti arba panaikinti šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytų taisyklių 9 ir 22 punktus.

3. Įpareigoti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją ne vėliau kaip per 14 dienų nuo šio nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte nurodyto įpareigojimo įvykdymo apie tai informuoti Konkurencijos tarybą pateikiant įvykdymą patvirtinančius įrodymus.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Skundo padavimas nesustabdo Konkurencijos tarybos nutarimo vykdymo.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

²⁹ Žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. 3D-253 „Dėl Žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 15 d. įsakymo Nr. 3D-197 „Dėl žvejybos Baltijos jūroje kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.